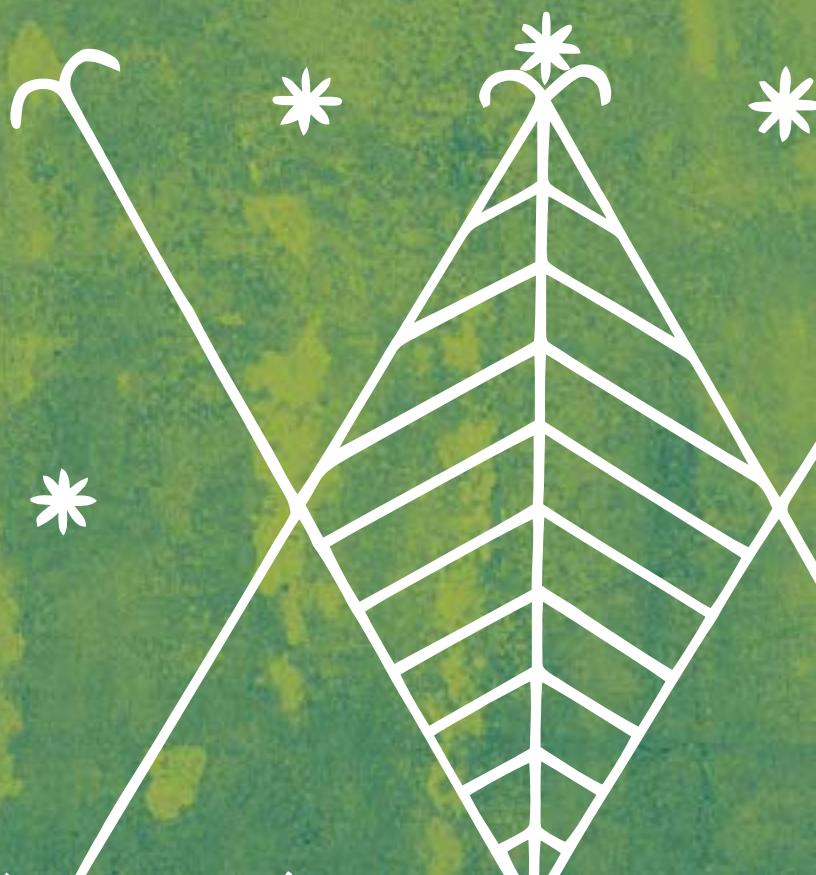

RAPÒ ANYÈL 2016

Rezime Egzekitif

CREOLE

1

DEFI POU GRANDISMAN DEMOKRATIK

Enstitisyon demokratik ak dwa moun

Atravè chapit sa a kèk chanjman nan kad enstitisyonèl nan sa ki gen a wè ak dwa moun (ki deja ekziste deja oswa sa ki pral fè) konsidere fòs ak feblès yo. An patikilye, y'ap analize pwosesis kreyasyon nouvo konstitisyon gouvènman ap menen an. Gouvènman Prezidan Michelle Bachelet la pran angajman pou menen an. Leta a kreye a yon Mekanis Prevantif nasyoal kont tòti, ak operasyon nan zouti ki pou ki gen a wè ak diskriminasyon nan medya yo nan analiz. Konsèy Nasyonal Televizyon (KNTV), pami lòt bagay.

Nan sa ki gen a wè ak pwosesis konstitisyonèl la, pou montre pwosesis te gen 15 Konsèy Rejyonal ak 8,621 patisipan dekri; 71 Konsèy provens yo ki sanble 12.852 moun ak 8.092 Reyinyon Lokal se moun yo ki te pran inisyativ (ELA) ak 106.122 patisipan. Anplis de sa, konsiltasyon endividyèl 87.520 te anrejistre nan platfòm wèb la. Te anpil moun kite patisipe, te gen pi gwo patisipasyon fanm yo nan nivo lokal, men sa a pa t 'repwodui nan nivo pwovens ak rejyonal yo. Men pi wo a, te gen kritik nan metodoloji a, kesyone an te manke divèsite nan patisipasyon yo, ak patipri klas pandan pwosesis sa a.

Pandan tan gouvènman an te di, nan Septanm 27 septanm 2016, ki te Ameriken pwosesis la konstitisyonèl anrejistre 66 Reyinyon Autoconvocados, kote plis pase 1,500 lidè ak manm nan nèf pèp endijèn nan 7 rejyon nan peyi a patisipe. Patipasyon an nan pèp endijèn, sa ki reprezante 9.1% nan popilasyon an Chilyen, ki te vo pa gouvènman an. Sepandan, pwosesis sa a te tou yo te kritike konsènan dat limit ak reprezantasyon efikas ki te kapab reyalize.

Kòm pou enstitisyon yo endepandan dwa moun, bòdwo divès kalite, kèk nan yo ki te deja apwouve an jeneral, yo te wè sa tankou yon moun ki kreye Defansè nan Dwa Timoun an (Bilten 10584-07). San yo pa prejije nan mete aksan sou pwajè sa yo, NHRI la estime ke deba a sou enstitisyon yo otonòm ta dwe konsidere tout gwoup vyole mande espesyal pwoteksyon pa eta a.

Lè sa a, nan relasyon ak yon tòti, li se toujou ap tann etablisman an nan yon Mekanis Nasyonal pou Prevansyon an nan tòti, dapre obsèvasyon ki fèt yo fèt pa soukomite CSE a sou Prevansyon nan tòti (SPT), ki dwe reponn anvan 26 desanm 2016. Men pi wo a la, e li te apwouve indications bòdwo a amande Kòd la Kriminèl genyen ladan yo krim lan

nan tòti (Bilten 9589-17).

Finalman, jan yo te rapòte ak Konsèy televizyon nasyonal la, ant 2014 ak 2015, 5.889 plent sou kontravansyon nan fonksyonman apwopriye nan sèvis televizyon, ladan yo 4.288 plent te akeyi. Pandan 2015 la, kòz kite fè sitwayen yo pote plent nan konsey nasyonal televizyon an te: a) atent diyite con moun (38.5%); b) vyolasyon dwa fondamantal (15.9%); c) lòt rezon (12, 1%); d) Demokrasi (9.3%). Nan kòz"diyite a", rezon prensipal pou plent te tretman degradan ak imilyan nan popilasyon an, sosyal ak kiltirèl (26.2%) gwoup, ak estigmatizasyon nan moun ak oswa gwoup sosyal ak kiltirèl (16, 8%). Pandan se tan, rezon prensipal pou plent nan kozatif "Demokrasi nan" se ke li pratike diskriminasyon kont pèp, gwoup pou yo sosyal, etnik, seksyèl, elatriye (42.5%). Pandan 2016, Enstiti Nasyonal dwa moun la te pote pent devan KNTV a, pou montre youn ki te dirije kont "alèt la maksimòm" nan Chilevisión, sitou pou transmisyon maladi nan dat 25 Daou 2016, pou vyolasyon dwa ak vi prive moun ak dwa pou pa diskriminen moun ki nan prizon.

2

EGALITE AK DWA POU PA DISKRIMINEN

Imigrasyon ak dwa moun genyen pou gen nasyonalite

Kantite moun ki emigre te pèsistans yap ogmante nan peyi nou an, ki te fòse Leta a adopte definisyon nan politik piblik nan sans sa a, ki fè yo espere yo dwe nan liy ak estanda entènasyonal yo, ak valorize efè pozitif yo, ke migrasyon rive pote, ke li toujou k konsa. Sa a se sa ki te pase ant 1995 ak 2014, lè leta a opte pou yon kritè pou akòde nasyonalite bay timoun ki fèt nan peyi Chili, timoun / kòm papa l'osinon etranje / yon manman nan yon sityasyon iregilye nan peyi a, ti moun li ka enskri tankou yon timoun chilien ki pa gen rezidans etranje an pasan (HET), yon sityasyon ki refize bay dwa ak nasyonalite Chilyèn, sa ki kon fè ti moun yo pa gen nasyonalite, menmsi yo fèt nan peyi a. Analiz nan pwoblèm sa a yo pral sijè prensipal la nan chapit sa a, premye bay figi ak done sou popilasyon an migran nan peyi Chili, aksyon sa yo nan pouvwa egzekitif la an tèm de politik imigrasyon, lè sa a deplase li nan yon analiz la ak estanda entènasyonal mande nan zafè sa a, ak detaye orijin nan gwoup sa a nan moun ki pagen nasyonalite nan peyi Chili, total plis pase 2500 dapre enfòmasyon ki soti nan enskripsyon sivil. Ijans la ak enkyetid pou gwoup sa a espesyalman vyole, se akòz bagay sa yo ki fè anpil ti moun pa gen sitwayènte yo, ki fè yo pa te kapab egzèsè tout dwa fondamantal tankou sante, edikasyon, travay, libète mouvman ant peyi, elatriye. Se poutèt sa li nesèsè pou jwen moun sa yo epi restore dwa yo nan sa a ENDM, ansanm ak sosyete sivil fè travay nan deteksyon ka nan rejyon Antofagasta ak Santiago, etid ki pèmèt yo konnen moun ki te viv nan peyi a pi plis pase 20 ane san yo pa rekonèt kòm chilyen, ki tou efè dwa idantite yo. Malgre ke leta a chanje apwòch li yo an 2014, li te jwenn ke kontinye genyen enskripsyon kòm Pitit Etranje Kap Pase (PEKP) kite toujou fèt, nan ane 2016, ki se menm plis mangonmen, sa se yon aksyon kontrè pa sèlman nan estanda entènasyonal, men Evidaman kontrè ak règleman entèn yo, ki bay pye bezwen an ijan pou yon lwa sou migrasyon. Vizibilite a nan ka sa yo pèmèt moun k'ap viv koulye a nan yon tab entèn-entitasyonèl ki chache detwi apatrid nan peyi Chili, pou ki la pou travay ansanm ak sosyete sivil la, UNHCR ak Gouvènman an nan Chili.

INDH rekòmande pou Leta bezwen ijan pou gen yon lwa migrasyon nan liy ak estanda entènasyonal; Ratifye Konvansyon sou dènnye nouvèl la nanka moun ki san peyi yo (apatrid) (1960) ak Konvansyon sou Rediksyon a nan apatridi (1975); amelyore kowòdinasyon ant biwo ki travay nan domèn sa pou asire imigran fè egzèsis dwa li efikas; sansibilize fonksyonè gouvènman pou tretman, pwovizyon an ak kalite swen pou entegrasyon imigran magazen, en kontribisyon yo nan moun ki sòti nan lòt kilti nan peyi a, ki se rekòmande ale nan medya yo.

Dwa Moun Andikape

Dapre rezilta yo nan ENDISC nan 2015, posibilite andikape nan popilasyon granmoun yo rive nan 20%, ekivalan a 2.606.914 moun plis pase 18 ane. Pandan setan, nan timoun ak adolesan ant 2 ak 17 ane, posibilite de andikape se 5.8%, ekivalan a 229.904 timoun ak adolesan ki gen andikap. Lè nou konsidere kantite moun ki andikape nan mond popilasyon rive nan 15%, nan Amerik Latin ak Karayib kantite a se 12.3% nan popilasyon an rejyonal yo, estimasyon an Chilyèn anpil.

Sa a se yon defi pou leta a, ki pa ka sèlman pote sotyen nan aksyon visible yo, men yo ta dwe tou montre enklizyon sosyal nan sans ki pila laj, mete valè plas sou divèsite ak bay posibilite a pou tout moun, ak sipò ki nesèsè - pote soti nan plan lavi yo san yo pa diskriminen yo. Sa a te tou soulajman nan Komite konseye Prezidan sou Enklizyon Sosyal Moun ki gen andikap, osi byen ke Komite a Nasyonzini sou Dwa Moun Andikape.

Ane sa a, ENDM konsantre analiz sou dwa ak aksè nan jistis pou moun andikape yo, yon pwoblèm raman adrese nan nivo entènasyonal la sou Leta a Chilyen gen dèt sibstansyèl, sitou konsènan rekonesans egal yo kòm yon moun anvan lalwa, eleman enpòtan pou fè jwen jistis dwa yo.

Yon defi nan domèn sa a ki gen rapò ak fòm ke yo konsidere moun kòm andikape, ki nan sistèm jidisyè a ak opsyon ke yo te fè disponib nan jwen jistis selon dwa chak moun. An patikilye, nan sa ki konsène yo pèrsistans a nan yon apwòch medikal nan andikap kòm byen ke itilize nan pejoratif tèminoloji tankou 'valab', 'anmezi' ak 'fou' nan estanda, yon kesyon ki pa satisfè nòm ofisyèl entènasyonal kap defann yon modèl nan sipò pou pran desizyon pwòp yo.

Yon lòt defi se itilize nan aksyon legal disponib kounye pou fè bay jistis nan dwa yo: aksyon an espesyal ke genyen nan lalwa 20.422, aksyon kont diskriminasyon abitè bay nan lalwa 20.609, pwoteksyon travay ak pwoteksyon resous. Pandan ke yo nan kèk ka li pa te posib jwenn aksè ak enfòmasyon espesifik, patikilyèman nan relasyon ak yon de a an premye, li se te jwenn itilize limite li yo.

Finalman, nan adisyon a bay bon jan enfòmasyon bon jan enfòmasyon kòm yo montre distribisyon espasyal ak fòm nan nan fen rezon sa yo, li se nesèsè pou yo fè konnen kiyès ki genyen oswa pa an favè nan viktim yo ak ki jan yo bay lwa yo te aplike.

3

DWA SIVIL AK POLITIK

ONG pwomosyon demokrasi ak pwoteksyon nan dwa moun

Òganizasyon non-gouvènmantal yo te vin plis pase twa deseni ki sot pase aktè pli zan pli enpòtan atravè lemond. Kòm yon pati nan tranzisyon nan demokrasi a ak pwosesis yo nan refòm Leta, òganizasyon sa yo te kòmanse jwe yon wòl dirijan nan domèn devlopman, demokrasi ak dwa moun, tou de pou aksyon kontwòl sosyal li yo grandisan, kòm soti nan purposing yon pwen de vi ak kolaborasyon ak administrasyon piblik la. Nan sans sa a, kriz la kounye a nan konfyans nan enstitisyon yo ak estrikti tradisyonèl politik, ONG ka ede bati pon nan kominikasyon ak leta a.

An 1998, Nasyon Zini te adopte Deklarasyon sou dwa ak Responsablite chak Moun, Gwoup ak ògàn yo nan sosyete a ankouraje ak pwoteje dwa moun ak libète fondanatal inivèsèl rekonèt (li te ye tankou Deklarasyon an sou Dwa Moun Defansè). Dokiman sa-a te yon etap nan direksyon pou fè eksplike lyen ki genyen ant wòl nan òganize sosyete sivil nan pwomouvwa dwa moun ak kontwòl nan aksyon eta a, ak devwa eta a bay kondisyon pou defann enstitisyon yo epi ranfòse yo plis toujou.

Nan sans sa a, li enpòtan pou nou sonje ke òganizasyon sa yo jwe yon gwo wòl nan peryòd diktati militè a nan peyi nou an, nan rapò nasyonal ak entènasyonal nan vyolasyon dwa moun ak asistans viktim yo.

Nan yon sondaj ke ENDM te fè ansanm ak ONG ki nan travay fè pwomosyon demokrasi ak defann dwa moun sa yo endike ke travay yo kontribye nan enstalasyon ak kreye konesans ak ranfòse ajanda a dwa moun nan deba piblik la. Se konsa, li te gen posibilite pou yo ankouraje patisipasyon ak dwa sitwayen yo nan reklame dwa yo.

Anplis, jan sa endike nan òganizasyon k'ap travay nan branch memwa istorik, patisipasyon sitwayen, ak imigran yo, nan mitan lòt moun, li se yon aksè priyorite nan yon sous finansman ki ba yo enstitisyonèl estabilite nan mwayen an ak tèm long.

Konsènan wòl ke leta genyen nan kreye epi pèmet nan ONG pwomosyon demokrasi ak pwoteksyon nan dwa moun enpòtans ki genyen ke leta a finansyèman sipòte travay la nan òganizasyon sa yo, nan lòd yo estrès ke sa yo yo ka gen kontinwite ak dirabilite nan travay yo. Kidonk, dwe gen yon politik leta, anba kritè ki klè ak objektif, ak endepandan nan gouvènmant, pèmèt yo pwojè travay. Sa a, sepandan, yo dwe obsève

yon balans delika se konsa yo pa konstitye yon decourage k ap chèche lajan anplis asire endepandans yo nan Eta a.

Soti nan pwen jan ENDM wè bagay yo, egzistans ONG kap patisipe nan lavi ki demokratik nan otonòm ak soutni nan tan, kontribye nan kontwòl nan aksyon ki pou kontrole leta, kanalize demand ak bati pon nan dyalòg ant sektè nan sosyete a ak Leta a se esansyèl ak pa ta dwe pran yo ala lejè, menm jan yo se kle nan garanti a efikas pou dwa moun nan peyi a.

Sekirite demokratik ak dwa moun

Seksyon sa a konsantre sou twa zòn nan sekirite sosyete demokratik: politik kriminèl pwogram kout anti-krim ", yo te adopte nan ane 2016 la; akizasyon nan vyolasyon dwa moun ke fonksyonè Carabineros komèt sou moun, ak vyolans nan kontèks konfli entèkiltirèl nan rejyon yo nan Biyo Biyo ak La Araucanía.

Dapre dènye Sondaj sou Sekirite Nasyonal nan vil yo sekirite Sosyete a (2015), viktim kay ogmante a 86.8% nan 2015, men Statistik nan rapò krim pa sipòte pèsèpsyon sa a, depi yo, dapre done yo nan Undersecretariat la krim prevansyon, nan pwemye mwatye nan 2016, pousantaj moun ki pou krim nan pi gwo siyifikasyon sosyal tonbe nan 4.4% konpare ak nan menm peryòd nan 2015 (5,323 krim). Nan dezyèm sezon an nan 2016, pousantaj moun ki diminye jiska 7.2% (9.600 ofans), pandan ke nan twazyèm sezon de 2016, 7.0% (9,560 ofans). Rediksyon nan akimilatif pou peryòd la depi janvye jiska mwa septanm 2016 rive jwen -6.2% (24,506 krim). An patikilye, pandan peryòd la menm se yon diminisyon de -6,6% nan to a vyolans nan kay (5,312 ofans) anrejistre.

Kòm pou vyolans enstitisyonèl la, dapre rapò Ministè afè Piblik bay, yo admèt 202 ka kote moun te maltretman nan 2015. Li te wè ke ka yo te ogmante nan kantite soti nan 2012 pase monte (123 an 2012; 147 nan 2013, 191 nan 2014 ak 202 nan 2015). Sa te atire atansyon, pandan se tan, an rejyon coquimboki te konsantre yon ti kras anplis pase 30% nan ka tout peyi a.

Nan peryòd analiz la rapò, ENDM an te prezante 10 plent kont pèsònèl lapolis, ki te rankontre evènman nati diferan, tankou vyolans ak abi nan Polis Estasyon, ak kondisyon yo adolesan-oswa dezabiye yon bonm gaz ki tire dirèkteman nan fè fas a, sa ki lakòz

chòk feminen, ant lòt bagay.

Menm jan pou vyolans la nan kontèks konfli entèkiltirèl nan rejyon, Biyo Biyo ak La Araucanía, sa a te kontinye kòm rapò sou moun ki fè krim. Yon sitiyasyon patikilyèman ki fè kè nou sote, estrikti sa yo ki fè nou preokipe nou pou ka Machi Francisca Linconao², kijiska nan fen rapò sa a te nan prizon. Li enpòtan sonje ke nan ka nan pwosesis Mapuche moun pou krim teworis yo tekonn pase nan tan lontan sa yo yo te sibi peryòd tan nan detansyon avan ke yo te libere sitiyasyon te reprezante pa ENDM la nan rapò anvan yo.

Daprè enfòmasyon ki soti nan Administrasyon Rejyonal, li te refize komisyon an nan sèten krim, ki gen ladan اساسina epi lapolis fristre ak okipasyon tè ki pa pou yo nan peyi bay moun ki.

Finalman, Soub sekretè nan Prevention krim enfòme ENDM ke pandan 2016 nan Pwogram Viktim pote Sipò bay swen ak 61.503 moun ki viktim krim, ki vle di yon ogmantasyon de 0.4% ki ka konpare ak 2014, vin fòme pi gwo sèvis la espesyalize nan viktim krim tout peyi a.

Dwa nan timoun ak adolesan

2016 sa a dwa timoun yo ak adolesan yo te sijè a nan diskisyon ak analiz nan tout Kouch nan peyi nou an, menm jan sa te rive nan ane anvan yo, pa gen okenn gwo pwogrè. Okouran de bezwen an ijan pou yon sistèm efikas pou pwoteksyon konplè asire fè egzèsis la plen nan dwa nan tout timoun nan peyi a, epi li pa jis konsantre sou timoun vyole kòm k ap pase jouk jounen jodi, chapit develops sou dwa yo nan an, ki pral sèvi kòm yon zouti pou konesans nan sistèm aktyèl la, analiz ak preliminè analiz de enpèfeksyon yo nan eta a nan zòn sa a. Sa a se premye lage yon deklarasyon sou jalons yo nan gwo nan ane a alantou tèm nan, ak analiz de estanda entènasyonal ki mande pou eta a nan sans sa a, Lè sa a, deplase li nan yon akouchman an de done estatistik sou kantite timoun ak adolesan ki yo sijè SENAME swen kòm yon sistèm swen panopticon jeneral pou timoun ak adolesan kounye a gouvènè nan peyi Chili, (pwoteksyon, jistis jivenil ak adopsyon) jodi a konsantre sou timoun yo konpwomèt ak adolesan nan konfli ak lalwa la Kriminèl.

Nan faz espesyal rete pou gade, obligasyon yo nan chak pouvwa Leta nanreyalize

yon garanti efikas pou dwa nan timoun ak adolesan, pran responsablite tou de Lejislati (ijan pwosesis nan bòdwo); Jidisyè (lòd ki konsistan admisyon nan enterè yo sou timoun nan ak privasyon liberte kòm yon dènye siveyans resous entèn lopital, elatriye), ak Egzekitif la (amelyorasyon nan aktyèl la enstitisyon, pini abi ak neglijan ofisyèl yo, kowòdinasyon entèrsèktoryèl obligasyon nan lòt ministè nan akouchman an de sèvis, elatriye) tou delivre foto ak analyse sentèz nan rezilta yo nan de gwo nan pibliye sipèvizyon ofisyèl, komite a CISC pou sistèm nan jistis jivenil, ak Jidisyè rapò sou siveyans kay sistèm pwoteksyon. Tou de idantifye enpèfeksyon nan pi gwo nan tretman montre diyite ak imen respè ak entegrite Na anplwaye prezan nan sant sa yo ak kay anba sipèvizyon ak administrasyon Sename

Yon seksyon espesyal pral analize kantite (valè) moun ki mouri ke SENAME ba yo. Se enpòtan pou n remake ke nan sistèm jistis jivenil la, ki gen sèlman 9% a pe prè nan la kantite total SENAME a, nan kad prensip ki regle akò sou fonksyonman li rive a yon kantite moun ki mouri jiska 35%, anplis de sa sant jistis jivenil yo se sèl administratè 110 % k pou leta. Pou sa yo, ak lanmò ki te fèt nan rezidansyèl sistèm pwoteksyon an, li se yon enperatif pou konnen pwogrè a nan investigasyon kriminel ak/oswa administratif, tou de nan jistis epi fè amelyorasyon ki apwopriye yo. San dout pwogram swen pou pasyan ekstèn gen nan Nimewo pi wo sou moun ki mouri, ki se akòz nimewo a gwo ale, ki nan Se konsa, lwen ane sa a kantite lajan nan plis pase 144,000 timoun ak adolesan, san konte pa te nan prizon nan eta absoli, Se poutèt sa, kòz lanmò a se souvan pwodwi a nan lòt risk ki asosye ak / oswa sa ki lakòz natirèl. NHRI rekòmande pou Eta a ankò bezwen an ijan pou fondasyon an dapre nòm regilasyon, restriktire responsablite ant ministè ak sèvis, amelyore sistèm yo pou anrejistre enfòmasyon; pini nenpòt responsab pou lanmò ak malad-tretman nan timoun ak adolesan, echèk nan sistèm jidisyè a dapre estanda entènasyonal, ak aplikasyon an ijan pou mekanis a nasyonal la.

4

TERITWA YO AK DWA MOUN

Dwa a yon anviwònman gratis san kontaminasyon

Chapit la konsantre sou dekri tandans prensipal yonan kat jewografik la konfli sosyo-anviwonman yo, ki anrejistre yon ogmantasyon nan ka yo, soti nan 98 (2012) rive 102 (2015). Anplis tou, li analize faktè ki kache yo, se konsa yo konprann eleman yo ki deklanche oswa ankouraje diskisyon sosyo-anviwònman sa yo.

An tèm jewografik yo, byenke konfli yo gaye nan tout peyi a, Yo gen tandans konsantre yo nan twa domèn: nan nò a nan peyi a, patikilyèman nan mitan rejyon yo nan Antofagasta, Atacama ak Coquimbo (36.5%), sitou nan relasyon ak yon min endistri (zòn mòn) ak tèrmo (litoral); nan zòn santral la, pou konsantrasyon nan aktivite ekonomik la ak enpak segondè yo (fondri, santral tèmik, min, depo fatra), ki mete aksan sou rejyon an nan Valparaiso (9.4%); nan rejyon Bio Bio ak La Araucanía (18,8%), pa pwojè idwoelektrik ak liy transmisyon li yo, osi byen ke plantasyon forè.

Pami sa ki lakòz konfli yo, nou jwenn sila yo ki deklanche yon kote e mete an plas yon pwojè (53.9%); sa ki te koze pa fatra, emisyon ki rive pwodui pa aktivite patikilye (36.3%); ak moun ki motive pou itilizasyon/oswapolisyon resous natirèl yo (9.8%). Pami dwa yo reklame yo sedwa yon anviwònman polisyon-gratis, dwa pou nan sante, dwa a dlo, dwa a patisipasyon ak konsiltasyon dispozisyon ki nan Konvansyon an 169 OIT.

An tèm de dire, yo idantifye yon tandans kote konfli a rete andómi oubyen jwenn yon karaktè "kwonik. Se enpòtan pou remake ke okenn nan sis ka ki te kòmanse nan lane 1990 yo e l tap plis bon si yo pèsiste nan tan an. Nan sitiasyon sa yo jwenn ka kontaminasyon yo nan Tocopilla, Chañaral ak Ventanas, ki tou yo sitiye nan "zòn sèvis ofrann bèt".

Pami faktè sa yo kache diskisyon sosyo-anviwònmanyò: i) fèb règleman anviwònman ak mank de konsistans avèk lwadivès kalite ki jere sektè pwodiktif yo; ii) otonomiabitan yo pou reklamasyon dwa yo lè konsidere yo te afekte; iii) santralizasyon nan benefis ekonomik ak radyasyon chay anviwònman o nivo lokal; iv) mank kapasite leta, ni nan dotasyon ak prezans yo nan rejyon yo pou devlopman ak fiskalizasyon; v) absans leta a nan teritwa yo akpwoteksyon e manke kouvri nesessite de baz bò kote faktori yo, louveri pòt la nan movepratik sa yo kò m kòkòday, kooptasyon nan lidè ak fragmantasyon sosyal twal.

Dwa nan sante nan rejyon yo

Pandan 2016, gen dwa pou sante kontinye fè pati deba piblik. Peyi a gen defisi siyifikatif nan pwofesyonèl sante (dokte ak espesyalis e enfimyè) ak feblès nan enfrastruktir. Defisi Sa yo se patikilyèman enpòtan nan rejyon ki pi lwen yo ak nan tout ti bouk (lokalite) nan peyi nou an.

Nan nivo asyonal gen kounye a 36 mil dokte, ki vle di ke nan kèk pati nan peyi a gen 1 dokte pou chak 500 moun. Nan boutkwenitwa nasyonal nan peyi a, sa ase nimewo 1 dokte pou chak 850 moun. Daprè Ministè Sante a, l sèviak yon fason ki apwopriye pou bay pasyan yo sèvis ki nesèsè, 3.795 manke espesyalis medikal ak bon espesyalis.

Malgre ke Chili gen yon tradisyon nan planifikasyon sante ak pwogram, devlopman nan chan pwofesyonèl sante pa te kenbe vitès, sa ki te rive rann difisil aplikasyon pou refòm sante leve te met sou pye, e li te met an evidans lis datant kip at leve e ogmante, met an evidans priyorite pou jwenn sante. Kidonk, 1.552.205 moun yo ap tan yon konsiltasyon medikal ak 240.536 ap rete tann operasyon pou kondisyon pa Ges. Yon lòt bò yon lis la ap tann pou patoloji, kantite lajan nan 8,005 moun ke nan 31 out 2016.

Anplis, dapre Òganizasyon Mondyal Lasante (OMS, 2014), Chili pi ba pase mwayèn ki etabli nan mond lan, 2.7 kabann pou chak 1.000 moun. An reyalyte, peyi a gen yon pousantaj de 2,18 kabann pou chak mil moun. Se konsa, kantite kabann piblik ki disponib lan diminye de 18% ant 1999 ak 2015, sa vle di, yo te pèdi 5.604 kabann

Kòm pou defisi a enfrastruktir lopital nan peyi a, sa a te ogmante an Fevriye 2010 pandan tranbleman tè, vin jwenn ak sa k te deja genyen e sa k vin genyen, vin rete nesèsite pou n modènize ak elaji pwoteksyon nan sant sante piblik yo, patikilyèman lopital general nan rejyon an ak lòt sa ki miyò yo nan tout peyi a, nan lòd yo bay popilasyon an nan swen sante ak amelyorasyon nivo sèvis yo.

Reyalite ke sante nan rejyon yo ap konfonde a, manifeste yon sitiasyon delika pou egzèsis dwa sante nan popilasyon an nan zòn ki pi apa nan peyi a. Akòz mank dokte/ espesyalis ak enfrastruktir lopital piblik, vin an kesyon reyalyte pati sa a nan popilasyon an, patikilyèman moun k ap viv nan rejyon yo kote yon pati na popilasyon an spesyalman moun kap viv nan rejyon yo ak lokalite ki pi elwanye yo, menm rive afwonte difikilte ou jwenn bon jan atansyon ak sen lasante.

Nan sans sa a, INDH konfime ke inegalite nan rejyon yo se youn nan prensipal pwoblèm nan dwalasante nan peyi Chili. Kouvèti ak opòtinite pou diferan gwoup popilasyon e se diferan depann de rejyon, resous ekonomik, sèks, gwoup etnik, e lòt ankò.

5

DWA EKONOMIK, SOSYAL AK KILTIRÈL

Dwa a sekirite sosyal sistèm pansyon

Yon fason pou kontinye revizyon ki te reyalize pa INDH an 2012 sou sitiyasyon an dwa a sekirite sosyal, seksyon sa a aktyalize dyagnostik sou sitiyasyon pansyon ti granmoun yo nan yon pèspektiv dwa moun, nan dekri pansyon yo te resevwa nan sivil la ak inifòm, le n revize pwopozisyon komisyon Bravo a tankou sa dwe ye.

Nan 2011, OIT a kritike modèl la Chilyen nan lèt kapitalizasyon endividyèl la ki te avèti echèk yo nan pa aplike prensip yo nan sekirite sosyal nan leta a. An patikilye, li te note ke “plan pansyon ki baze sou lèt kapitalizasyon nan ekonomi endividyèl la administre pafon pansyon prive e estriktire san yo pa rann kont pa sèlman prensip yosolidarite, risk ki pataje ak finansman kolektif, ki konstitiye youn nansans nan sekirite sosyal men tou, prensip yo defann pa jesyontransparan, responsab ak demokratik nan sistèm pansyon ak patisipasyon nanreprizantan ki responsab”.

Pandan tout chapit yo, yo idantifye diferans nan pansyon yo akòde pa sistèm nan selon sèks ak rejyon menm jan tou ant popilasyon sivil ak inifòm.

Pami done enpòtan yo, yo te jwenn ke 50% nan popilasyon an finance kounye a yon pansyon egal oswa pi piti ke \$ 37.667; kote 50% nan retirete yo resevwa prèske yon tyè nan salè travay yo kòm pansyon. Lè w ap fè yonpwojeksyon pou peryòd la 2025-2035, 58% nan pansyon yofinanse pwop yo menm w jwenn yo anba nan liy provrete a, epi sèlman 6% ap pi plis ke salè minimòm. Le n divize yo pa kategori sèks, se sèlman 1% nan pansyon ke fanm ap resevwa kap depase salè minimòm nan.

Nan ka pansyon yo nan Fòs Lame yo, lòd ak Sekirite piblik, ak jandamri nan peyi Chili, swa yo doub epi pafwa yo trip, pansyon yo resevwa pa nanmwayen pep sivil la. Nan 2011 yo te estime ke pansyon an mwayèn ke CAPREDENA te bay la te ogmante a \$ 600.862, pandan pa DIPRECA a te selman \$ 584.217.

Sou zafè sa a, Komisyon Bravo a pwopoze ke “[...] fòs lame yo, lapolis, PDI, jandamri ak lòt menm jan yo, ta dwe genyen jeneralman menm enkòporasyon ak pri tankou lòt travayè yo epi yo ta dwe resevwa yo nan karakteristik espesifik okipasyon yo. [Avèk sa a] espere konfòme l avèk prensip tretman inifòm OIT, epi redwi depans fiskal kounye a ki asosye ak finansman rejim sa a. ”

Vyolans obstetrik ak dwa moun

Vyolans kont fanm gen ekspresyon miltip. Nan jaden lasante a, youn nan manifestasyon yo se vyolans nan konsiltasyonjinekolog ak swen obstetrik.

Konsèp vyolans obstetrik la te pran nesans nan òganizasyon sosyete sivil, pou n fe referans ak yon seri pratik enpotan ki rive nan kad fondasyon pou ba yo swen pandan gwosès, akouchman epi peryòd apre akouchman. Aksyon ki lakòz domaj fizik ak/oswa psikolojik, ki fè yo ekspri de yon tretman mechan, k pa fet pou moun, degrade oubyen abi medikalizasyon, sabotaj kapasite nan deside libreman, e yo enfòm sou pwosedi sa yo repwodiksyon.

Nan kad pratik sa yo, gen divès kalite dwa moun ke nou kapab wè yo vyole. Pa egzanp, dwa a lasante, an patikilye a sante seksyèl ak repwodiksyon, ak yon lavi san vyolans, san diskriminasyon, ak entegrite fizik ak psikik, nan mitan lòt moun. Yon ekriyen Nasyonzini Rapòte la sou menas, move tretman ak zakkriyèl, sa k pa fet pou moun oubyen degradan, nan rapò 2013 li yo ke yo te dokimante yon varyete de abi kont pasyan yo ak moun ki anba sipèvizyon medikal. Dapre Rapòte a, moun kap bay swen medikal ki lakòz soufrans san okenn rezon yo ta ka konsidere tankou mechan, san konsyans.

Nan 2014, Òganizasyon Mondyal Lasante total resevwa rapò sou moun ki abi pandan akouchman nan sant sante; se mansyone nan abi fizik, imilyasyon ak abi vèbal fèt; pwosedi medikal san konsantman oswa presyon (ki gen ladan esterilizasyon), mank de konfidansyalite, vyolasyon yo kapab jwenn yon konsantman eklere, refi yo administre analgesic, vyolasyon sou vi prive ak neglijan kont fanm pandan akouchman. Pou Ministè Sante a nan peyi nou an, twòp “medikalizasyon” nan akouchman fè pwomosyon itilize nan entèvansyon nesèsè ak depans segondè jeneral nan sèvis medikal ak te mennen nan inyore oswa underestimate enpòtans ki genyen nan aspè sikolojik nan gwosès ak akouchman.

Rechèch te pote soti nan nèf matèrnite sèvis sante piblik nan tout peyi a, sede rezilta sa yo: yo te yon 90.8% nan fanm pwovoke medikalman travay (itilize oksitosin); 54.6% resevwa siveyans kontinyèl pandan tranche; 59.1% nan fanm yo te manbràn atifisyèlman kase; 81.5% nan fanm pa t ‘resevwa oral manje (likid oswa rejim limyè); 95.7% nan fanm te resevwa hydrasyon paran pandan tranche; 79.7% nan fanm te nan dorsal pozisyon litotomi (ou mete tounen) pandan tranche ak akouchman. Rezilta yo nan etid sa a endike ke pifò fanm nan etid la te resevwa konsistan oswa kontrè jan yo

rekòmande pa KI MOUN KI ak MINSAL atansyon.

Anplis, dapre done MINSAL, to seksyon sezaryèn rive nan 2015, a 40% nan sektè piblik la ak 72% nan figi yo sektè sante prive, espesyalman nan sektè prive a yo byen pi wo a rekòmande pa OMS (15 a 20%).

Nan kontèks sa a, NHRI an rekòmande lejislatif otorite apwobasyon nan règleman nan swen sante dapre nòm entènasyonal dwa moun, yo pran chaj nan gwosès, akouchman ak apre akouchman pratik ki apwopriye ak respè pou diyite moun konsènan.

Dwa nan edikasyon ak moun ki prive de libète

Nan rapò anvan yo, Enstiti a te endike ke gen “règ, mekanism ak pratik diskriminatwa nan sistèm lan edikasyon ki jenere inegalite nan bon jan kalite a nan ansèyman / aprantisaj la ki se jwenn aksè ak posiblite yo nan kontinye etid nan pi wo nivo” (INDH 2011, 53 p.). Kòm yon rezilta nan sitiyaasyon sa a, divès gwoup nan sitiyaasyon vilnerab yo anpeche soti nan fè egzèsis dwa yo nan edikasyon.

Soti nan analiz sa a, NHRI la te deside apwofondi dyagnostik la sou bò dwat la nan edikasyon moun ki prive de libète, paske sitiyaasyon yo nan enkaserasyon limite, yo souvan vyole anpil nan dwa¹ yo, ki gen ladan fè egzèsis la yo sou dwa yo nan edikasyon, depi gen se ensifizan ofrann edikasyon ak adaptasyon ki nesèsè ale kontèks. Sa a se mangonmen, paske anba lwa entènasyonal dwa moun, dwa a levasyon moun ki prive de libète pa dwe jwenn restriksyon oswa sispann pa reyalite a nan privasyon nan libète. Nan lòt men an, fè egzèsis la nan dwa a levasyon moun ki prive de libète poze defi nan sistèm lan edikasyon, li mande pou, inter alia, nan pwofesè prepare pratike nan sa yo kontèks, enfrastrikti, chanjman ki fèt nan kondisyon sa yo jeneral nan privasyon libète, kowòdinasyon ak sistèm la an jeneral, adaptasyon nan kontni ak metodoloji.

Li se enpòtan sonje ke gen se yon pati enpòtan nan popilasyon an prizon ki egzije pou ranpli edikasyon obligatwa yo epi yo pa ke yo te trete nan sistèm nan. An reyalite,

¹Gade reklamasyon ak prizonye fi nan plizyè rejyon fè egzèsis dwa yo yo vote nan eleksyon yo sou Oktòb 23.

nan 2015, “dapre enfòmasyon eta a pou entèn (pa nesesèman sètifye), lè w ap antre Chili Gendarmerie, 425 pa gen okenn lekòl; 10.201 pa fini edikasyon debaz ak 11.692 prizonye pa fini Segondè Edikasyon”². Yon total de 22.318 moun san yo pa yon edikasyon konplè sou yon total de 42.475. Sepandan, ki menm ane, établissements edikasyon ale sèlman 6.808 moun nan edikasyon debaz ak 8.907 nan edikasyon segondè³ (MINEDUC, 2016), se konsa gen yon espas de 6,603 granmoun entèn ak enkonplè lekòl ki pa enskri nan yon etablisman edikasyon.

Nan ka a nan 98 prizon yo pou granmoun pa Gendarmería (GENCHI), gen 76 ki kote ak aksè entèn nan edikasyon tou granmoun regilye ak senk prizon⁴ ki kote edikasyon pou granmoun anseye fleksib. Nan 17 ki rete a, gen 7 ki kapab fèt sèlman ki kalifye pou etid validation nan egzamen louvri, ak 10 kote ki gen pa menm tankou yon posibilite ke gen yon etablisman ki bay opòtinite edikasyonèl pou granmoun nan tout fòm li yo. Nan GENCHI, établissements swa sèvis administrativman depandan. Établissements ki founi Gendarmerie sant, 68 yo minisipal ak 20 yo se prive sibvansyon⁵.

Nan 12 nan 17 sant sa yo fèmen nan sistèm nan jistis jivenil SENAME⁶, timoun ak adolesan yo edike granmoun regilye, malgre laj yo, yo pa koresponn ak egzijans yo fè pou aksè nan sa a mòd (15 pou prensipal ak 17 pou medya)⁷. Nan 5 ki rete a, gen 4 sa yo ki te aplike yon pwogram edikasyon altènatif ki te fonde pa SENAME Re-ensèsyon, ak yon kote ki pa gen pwovizyon edikasyon.

²Chili Gendarmerie, okipasyon No 14.00.00.1066 / 16, 22 mwa jen, 2016.

³Ministè Edikasyon, Edikasyon pou Libète, 2016, p. 1.

⁴C.D.P Petorca (Valparaíso), C.C.P Biobío (Biobío), C.E.T nan Cañete (Biobío), C.E.T nan Concepcion (Biobío), C.P nan Concepcion (Biobío) Chili Gendarmerie, okipasyon No 14.00.00.1066 / 16, 22 mwa jen, 2016.

⁵Chili Gendarmerie, okipasyon No 14.00.00.1066 / 16, 22 mwa jen, 2016.

⁶Antofagasta (Antofagasta), Copiapó (Atacama), La Serena (Coquimbo) Limache (Valparaíso) Essentiellement (lib. Jeneral Bernardo O'Higgins), Talca (Maule) Coronel (Biobío), Chol-Chol (Araucanía), Valdivia (Los Rios), Santiago (Metropolitana), San Bernardo (Metwopoliten), Centro Metropolitano Norte (Metwopoliten) Sèvis Nasyonal pou Minè, okipasyon No 2315, 19 mwa Out, 2016.

⁷Malgre edikasyon pou granmoun laj k ap antre nan l', men règleman sa a se pa bon, men nan pratik, li se metòd la ki te aplike nan sant sa yo.

Administrasyon an nan établissements edikasyon pa depann de SENAME, men minisipalite a nan ki se konpoze an prizon, oswa yon detantè prive chita. Nan ka sa a, 6 yo minisipal ak 6 se lekòl prive ak sibvansyon eta a⁸.

Sèvis Nasyonal pou Minè, yon total de 387 timoun ak adolesan ki ap sèvi fraz nan sant fèmen nan sistèm nan jistis jivenil, gen 255 ki enskri nan établissements edikasyon⁹. Sa a fèy yon espas de 132 timoun ak adolesan ki pa enskri nan nenpòt etablisman edikasyon.

⁸Sèvis Nasyonal pou Minè, okipasyon No 2315, 19 mwa Out, 2016.

⁹Sèvis Nasyonal pou Minè, okipasyon No 2315, 19 mwa Out, 2016.

6

MASIV, SISTEMATIK AK ENSTITISYON VYOLASYON

Masiv, sistematik ak enstitisyon vyolasyon 1973-1990: Exile

Efè yo nan vyolasyon dwa moun komèt pandan diktati a kenbe fèm ak depase jenerasyon. Anpil nan vyolasyon sa yo te invisibilizadas, oswa tou nwa pou plizyè rezon, ki gen ladan ensidan an nan vyolasyon ki pi grav. Sa a se ka a nan ekzil ak konsekans li yo, yon pwoblèm adrese pa chapit la ane sa a, premye founir pi gwo jalons nan ane a alantou vyolasyon dwa pandan diktati a, nan mitan yo, diskisyon yo sou bò dwat la nan verite ak leve dosye sekrè Valech komisyon; zak yo reparatory ki ta dwe fè eta a pou fraz la nan peyi Chili nan ka a Vargas Maldonado ak lòt moun v / s Chili nan Tribinal la Entè-Ameriken; grèv la grangou te pote soti pa ansyen prizonye / politik kòm; Michel èkstrade Townley; lanmò a nan ansyen Prezidan Patricio Aylwin, nan mitan lòt moun. Apre sa, yon analiz de estanda entènasyonal konsènan dwa yo ke yo vyole ak banir, lè sa a adrese espesyalman pwoblèm lan nan ekzil, fòm yo legal yo nan ki li te egzekite, nimewo genyen nan chilyen ki te rete fè retounen nan, enpak la nan ekzil nan tounen an / kòm, aplike politik piblik, ak bezwen reparasyon eksepsyonèl.

NHRI rekòmande pou eta a nan chapit sa a desine politik piblik nan jaden an nan memwa istorik pa fè pwomosyon rechèch; prezèvasyon politik devlopman, difizyon ak aksè nan dosye; amelyore desen an enstitisyonèl pou kalifikasyon pèmanan nan moun ki viktim diktati a, ki gen ladan te depòte ak rapatriye; ak enkòpore pwoblèm kourikoulòm edikasyon ki gen rapò ak dwa yo masiv ak sistematik imen pandan diktati a, ki gen ladan vyolasyon ekzil.

